

ДѢДО САВЕЛИЧЪ

(РАЗКАЗЪ).

(РАЗГОВОРЪ МЕЖДУ ТОЛСТОИСТЪ И ПРАВОСЛАВЕНЪ ХРИСТИЯНИНЪ ЗА ВОЙНАТА И ШЕСТАТА БОЖИЯ ЗАПОВѢДЪ „НЕ УБИВАЙ“).

Прѣведе отъ Руски:

Свец. Ал. Д. Бухчевъ.

Издава: Г. С. Чаталбашевъ.

КАРНОБАТЪ

Печатница: „Ганевъ и Апостоловъ“

1914.

ДЪДО САВЕЛИЧЪ

(РАЗКАЗЪ).

РАЗГОВОРЪ МЕЖДУ ТОЛСТОИСТЪ И ПРАВОСЛАВЕНЪ ХРИСТИЯНИНЪ ЗА ВОЙНАТА И ШЕСТАТА БОЖИЯ ЗАПОВѢДЪ „НЕ УБИВАЙ“.

Прѣведе отъ Руски:

Свещ. Ал. Д. Бухчевъ.

Издава: Г. С. Чаталбашевъ.

КАРНОБАТЪ

Печатница: „Ганевъ и Апостоловъ“

1914.

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

ДЪДО САВЕЛИЧЪ.

(РАЗКАЗЪ).

Бѣше обявенъ въ храма Височайшия манифестъ за война съ Япония. Разказано бѣ на народа за коварното нападение надъ руската флота. Развълнуванъ и замисленъ излѣзе изъ храма народа, трупаше се по площада, крѣщеше и разсждаваше все за войната; силно негодувание се забѣлѣзваше противъ врага за неговото коварство.

Вижъ ти! се обади единъ старъ, запасенъ унтеръ-офицеръ, участвувалъ въ руско-турската война; вижъ, какво намислилъ? — И отъ турцитѣ по-лошо постѣпва пустия му японецъ! — Безъ обявявание на война, напада ненадѣйно! Тѣй ли бива това, а? По този начинъ всѣкой може! Но това не прави честь на японцитѣ! Почакайте, дайте срокъ! Впрочемъ, ще се разправимъ и съ васъ за това ви коварство!

— Хубаво, дѣдо, но много сили и спокойствие, много жертви ще трѣбва да даде народа, забѣлѣжи единъ младъ момъкъ.

— Какво крѣкашъ ти тамъ бе? Да, ще се дадатъ, какво отъ това? — Догдѣто не се даде едното и другото, война не се води. Не чу ли ти

какъ свещеника разясни, че японцитѣ съ това ни нанесоха едно безчестие, оскърбиха нашия миролюбивъ царь, оскърбиха цѣла Росия? А, разбирашъ ли ти, момче, какво значи това честъ? — Разбирашъ ли какво ще рече да се накърни честъта на войника, на офицера, на полка, а, разбирашъ ли? А пъкъ тука е оскърбена честъта на цѣло едно славно господарство. Знаешъ ли ти това или не? — викаше дѣдо Савеличъ, като си блѣщеше очитѣ

— Да, но... се обади сканфузено момъкътъ.

— Тѣй, и сили ще се положатъ, и всичко, но какво? Ще се дадѣтъ жертви, да, но ще се дадатъ за честъта на Царя, на Росия и православната вѣра! Впрочемъ, ще се разправимъ и съ японеца; не набихме ли ний и французина, и турчина, и поляка, а? Не бой се, и желтитѣ ще опитатъ руския шикъ.

— Дълго още би негодувалъ дѣдо Савеличъ, дълго врѣме би се чувала още грозната му войнишка рѣчь, ако само имаше прѣдъ кого да негодува, защото всички се бѣха вече разотишли по домоветѣ си, понеже знаяха, че ако тази накърнена войнишка честъ така резтревожи дѣда Савелича, щото да си позволи да пусне въ обращение и юмруцитѣ, то въ случая, той би отишалъ много далече.

И оживи се отъ тогава тихия селски животъ отъ интереса що възбуди войната. До това врѣме въ селото тукъ-тамъ ще видите да

прочете нѣкой нѣщо изъ вѣстницитѣ, когато отъ сега бѣ рѣшено да се изпишатъ вѣстници на общински срдства, за да има възможность всѣки да чуе и знае нѣщо отъ това, що стова въ Далечния изтокъ. И наистина, всички вече чуха по нѣщо за Макарова, Куропаткина, Стеселя и др. Захванаха да съзнаватъ вече, че врага е хитъръ, пѣргавъ. че има голѣма сила и пр. Даже и дѣцата и тѣ зарѣзаха пѣрвитѣ си обични игри и захванаха да играятъ на война, въ която едната страна прѣдставляваше японцитѣ. Малкитѣ играятъ на война, възрастнитѣ все по сериозно и по-сериозно се отнасятъ къмъ нея, а бабитѣ захванаха вече да оплакватъ коя своя синъ войникъ, коя братъ, или роднина. — „Ще закаратъ и запаснитѣ, казватъ едни, ще оставятъ сирачета, кжщи ще запустѣятъ! Лошо, лошо!“ — „Не бойте се, и неприятеля има жени и дѣца, казватъ други, сжщото е и на тѣхъ“!

Дойде най-сетнѣ извѣстие за мобилизация и отъ селото трѣбваше да отидатъ 7—8 запасни войници. Много сълзи се проляха, много клѣтви се отправиха по адресъ на желтоликия и тѣсноокия неприятель, но и войници и изпращачи въ единъ гласъ казаха: „защо ни е тежко, защо натякваме, трѣбва да се послужи на царя, на отечеството и православната вѣра, а женитѣ и дѣцата общо ще изхранимъ, ще имъ помагаме въ работитѣ, пѣкъ и царя нѣма да ги остави, а Богъ ще имъ бѣде помощникъ и покровитель: не

на празно се казва, че „молитвата прѣдъ Бога и службата прѣдъ царя не пропадатъ“.

Свещеника отслужи молебень за запаснитѣ; каза прѣдъ тѣхъ нѣколко думи, благослови ги, слѣдъ което цѣлото село ги изпрати, като ги щедро надариха за изъ пѣтя. И тръгна пакъ, както по-рано, селския животъ. Говорѣха за войната, молѣха се въ храма за побѣда надъ неприятеля, произнасяха заупокойни молитви за падналитѣ, а многолѣтствия за останалото христобливо воинство и пр. И всичко това: войната, изпращанието роднинитѣ, молебнитѣ и т. н. станаха, нѣкакъ си естествени и необходими, макаръ и скръбни и принудителни. Всички казваха, че хубаво е наистина въ мирно врѣме, но и войната, а заедно съ нея и разнитѣ незгоди и лишения ще трѣбва да се прѣтърпятъ, защото такава е волята Божия и разпорежданието на царя. Съ такава сърдечна простота мислѣха и говоѣрха истинскитѣ православни руси. Не тѣй обаче гледаха на това находящитѣ се въ селото 20-тина сектанти — шундисти, заразени между другото и съ учението на Толстоя. Тѣзи послѣднитѣ намираха войната за дѣло Богопротивно, грѣшно и запретено отъ Закона Божий; обвиняваха православната църква за гдѣто тя благославя войната, обвиняваха я за нейнитѣ молитви за побѣда надъ неприятеля.

— Помислѣте, братя, говорѣше единъ толстоистъ на събраната селска тѣлпа,

казано е въ закона „не убий“, а на войната кръвъ се пролива, хиляди хора се губятъ и цѣла страна се разорява; нима такива работи могатъ да бждатъ отъ Бога? Нима така правятъ истинскитѣ християни?

— Ами ако ни обиди неприятеля? попита дѣдо Савеличъ.

— Нищо! прѣтърпи обидата, отстѣпи му.

— Хубаво-о-о! продѣлжи дѣдо Савеличъ; ето напр. Наполеонъ искаше да покори цѣлия свѣтъ, дойде въ Москва, цѣла Росия щѣше да прѣвземе. Да му се дадеше ли цѣла Росия безъ бой, споредъ тебе? Турцитѣ мжчеха християнитѣ, убиваха дѣцата имъ, — да оставимъ ли да ги мжчатъ? — Да се не застѣпимъ ли за тѣхъ? — Трѣбвало, значи, да гледаме какъ се лѣе християнската кръвъ, какъ се ругае Христовото име, нали? Сжщото искатъ и Японцитѣ; тѣ искатъ, може би, да отнематъ отъ насъ Сибиръ, да прѣкрачатъ и Уралъ, да откъснатъ една отъ най-хубавитѣ части на Росия; да имъ се даде ли всичко това? Да имъ речемъ, значи, на, владѣйте, понеже нашата страна е голѣма, а вашата малка. Така ли да понасяме обидитѣ?

— Добрѣ, но знае се, че Богъ е казалъ: „не убивай“, а на войната се убива; не е ли казано „да не се противимъ на злото?“ — продѣлжи толстоиста.

— Почакай и прѣди всичко, ми отговори направо на въпроса: да се даде ли на Япония половина отъ Росия, а?

Толстоиста, обаче, безъ да отговори на този въпросъ, слѣдъ като се хитро изсмѣ, продължи: „явно е, че войната не е отъ Бога, защото Богъ се нарича Князь на мира, Богъ на любовта, а какъвъ миръ, каква любовъ може да има тамъ, гдѣто едни други се мушатъ съ щикове, губятъ се изъ барутния димъ, като всячески се стараятъ колкото е възможно повече хора да убиятъ! Нима такова нѣщо може да бжде Божия работа? Въ случая, даже звѣроветъ по-мирно живѣятъ, а се хвалимъ още, че сме и християни! — И толстоиста тържественно погледна къмъ тълпата.

Тукъ дѣдо Савеличъ безъ ни най-малко да се смути каза: „на въпроса ми — да дадемъ ли Росия на японцитѣ, или не, ти не отговори. А не отговори, защото не ти иде да признаешъ факта, че, слава Богу, Росия не е още толкова бѣдна отъ къмъ вѣрни царски слуги и дѣца на православната църква, които сж готови да умратъ за вѣрата, царя и отечеството. А на васъ какво? Вамъ е безразлично да ли се намирате подъ властѣта на нѣмцитѣ, тѣй като вѣрата ви е твърдѣ сходна съ тѣхната, или подъ французитѣ, защото и едва-ли, като тѣхъ, вѣрвате въ Бога; та най сетнѣ, вамъ толкова струва, ако даже и съвсѣмъ се прѣмахне православна Росия!

— Това не е истина, Савеличъ, се обади обидено толстоиста: и ний сме вѣрни поданници

на царя, и нашитѣ синове сѣщо се сражаватъ на бойното поле, ний не сме нѣкакви езичници!

— А за какво приказваше до сега?

— Признавашъ ли ти, Савеличъ, че войната е отъ Бога?

— Именно! Азъ вече казахъ, че войната е отъ Бога.

— Вижте, братя! Този човѣкъ признава тогава Бога за нѣкакъвъ злодѣй! — ехидно забѣлѣжи толстоиста.

— Почакай малко, спокойно продѣлжи дѣдо Савеличъ, самъ Иисусъ Христосъ е казалъ, че *„безъ волята на Отца Небеснаго, нито даже косъмъ не пада отъ главата на човѣка“*; а като е тѣй, то и войната не може да бжде безъ Неговата воля и на това именно основание Църквата я благословя, като знае, че тя се испраща отъ Бога за наказание на едни, а за изпитание и вразумление на други.

— Противоречие е това, Савеличъ! Какъ така — отъ една страна Богъ заповѣдва да не убиваме, а отъ друга пѣкъ испраща война?

Савеличъ тукъ не намѣри какво да каже; той не съглеждаше въ това никакво противорѣчие, но да разясни това се видѣло не по силитѣ му. Тогава на помощъ му се притече селския учителъ, който незабѣлѣзано се бѣ промъкналъ въ тѣлпата и отдавна слушаше тѣзи разсѣждения. „Никакво противорѣчие нѣма тука, каза учителя; Богъ дѣйствително заповѣдва да не убиваме, но

да не убиваме волно, безъ необходимостъ, съ цѣль напр. за грабежъ, по злоба, ненависть, кръвожадность, както правягъ разбойниците и пр., а на война се убива по необходимостъ, по нужда, съ цѣль за самозащита, самосъхранение, за защита на свойтѣ съграждани, за защита на невиннитѣ дѣца, за защита правата на своята вѣра и отечество. Ето защо казватъ: „отивамъ да се сражавамъ за вѣрата, царя и отечеството“; — *да се сражавамъ*, а не де убивамъ; отивамъ съ гърди да защитавамъ, т. е. самъ да съмъ изложенъ на опасността, да бѣда убитъ въ защитата. И тъй, убийството въ врѣме на война е убийство *неволно, принудено, нежелателно, но необходимо.*

— Това е чудно, г-нъ учителю!

— А кому е била дадена заповѣдта, „*не убий*“, попита учителтъ?

— На евреитѣ.

— Вѣрно; Богъ забранилъ на евреитѣ да убиватъ, а за войната ето какво имъ говори: „*и рече Богъ на Моисея: отмъсти на Мадиянитѣ заради израилевитѣ синове..... И каза Моисей на народа, взоръжете хора изъ по между си, които да бѣдатъ ютови за война и извършатъ отмъщението Господне надъ Мадиянитѣ. И излъзоха да воюватъ съ Мадияна, както заръча Богъ на Моисея и избиха всички хора отъ мъжки полъ (Чис. 31, 1—7).* Ето на, явно се вижда отъ тука, че тази война била отъ Бога, който заповѣдалъ на евреитѣ да изтрѣбятъ всич-

китѣ Ханаански племена; Моисей знаеяль това, та и на Иисуса Навина било казано: на се бойте отъ тѣхъ (отъ Ханаанскитѣ царе), понеже *самъ Господъ Богъ ще се сражава за васъ* (Втор. 3, 22). А и свещеницитѣ били длѣжни да благославятъ войната: „*прѣди да постѣпите въ сражение, нека дойде свещеника и каже на народа...: слушай израильо, вий днесъ стѣпвате въ сражение съ вашитѣ врагове; нека да не се смущава сърдцето ви, не бойте се, защото самъ Господъ Богъ вашъ иде съ васъ за да се сражава за васъ и ви избави отъ враговетѣ ви*“ (Втор. 20, 2—5).

— Всичко това азъ го зная, г-нъ учителю, се обади толстоиста, но това се отнася за ветхозавѣтнитѣ врѣмена, за врѣмето до Христа, а Христосъ е казалъ: „*чули сте, че е казано „не убивай“*, защото, който убива подлежи на сѣдъ. *А азъ ви казвамъ, че всѣкой, който се гнѣви напраздно на своя братъ, тоже подлежи на сѣдъ*“ (Мат. 5, 21 — 22). Значи, на сѣдъ подлежи не само този, който убива, но и този даже, който се гнѣви напраздно на ближния си; и при все това, вий пакъ защищавате войната!

— Съ туку-що казанитѣ думи ти ни най-малко не опровергавашъ моето мнѣние за войната, каза учителтъ. Наистина Иисусъ е казалъ, че подлежи на сѣдъ всѣки, *който се гнѣви на своя ближнѣ напраздно*, т. е. именно тѣй, както и азъ казахъ прѣди малко; слѣдователно, тоже подлежи на сѣдъ и който убива, но напра-

здно, за нищо, волно, а не на война, която е по-вечето пѣти принудителна и по дългъ.

— Но и такавата война Христосъ не е одобрявалъ, се обади пакъ толстоиста: тъй напр. когато Апостолъ Петъръ се застъпилъ за Иисуса Христа и ударилъ съ ножа си слугата на първосвещеника, то Христосъ му казалъ: „*тури си ножа на мѣстото му защото всѣки, който вади ножъ, отвъ ножъ умира*“ (Мат. 26, 52).

— Да, Иисусъ Христосъ спрѣлъ Ап. Петра отъ това му намерение, но защо? — „*Тури ножътъ въ ножницата; нима не трѣбва да пия чашата, която Отецъ Ми е далъ?*“ (Иоан. 18, 11). Затова, значи Иисусъ Христосъ е запретилъ на Ап. Петра да се сражава за Него съ враговетъ Му, защото считалъ тази война, която биха повели ученицитѣ Му, за ненуждна и припятствующа на цѣлгѣта, за която Той е дошелъ, — т. е. за страданията: „*нима не трѣбва да пия отвъ чашата.....!*“ Защото ако бѣше нужна тази война, то Отецъ небесний би изпратилъ въ Негова защита цѣли полкове ангели: „или мислишь, казалъ по-нататѣкъ Иисусъ на Ап. Петра, че Азъ не мога измоли отъ Отца Моего да Ми изпрати по-вече отъ дванадесетъ легиона ангели?“ Мат. 26, 63). А че Господь Иисусъ Христосъ не е запрещавалъ войната, а я е считалъ за неизбежна въ живота на народитѣ се вижда отъ това, дѣдо той похвалява умния царь, който се готвѣлъ за война: „нѣкой царь, прѣди да воюва съ другъ, не

се ли посвѣтѣва по напрѣдъ съ себе си колко пѣти е по-силенъ отъ своя противникъ? Въ противенъ случай до като е още далечъ, ще изпрати посланници, които да искатъ миръ“ (Лук. 14, 31). Сжщо така Той много пѣти е казвалъ, че „нѣма поголѣма любовъ отъ тази, щото человѣкъ и душата си да положи за своитѣ ближни“ (Иоан. 15, 13), а на войната войника дѣйствително пролива кръвьта си за своигѣ ближни. По-нататкъ Господь Иисусь Христосъ прѣдсказалъ, че войнитѣ между народитѣ ще просжществуватъ до второто Му пришествие (Мат. 24, 6); че прѣдъ самото Му второ пришествие ще има голѣма война, която антихристгъ, заедно съ прѣданнитѣ нему царе, ще поведе противъ самия Синь Божий; но — „Агнеца ще ги побѣди, понеже Той е Господь на господствующитѣ и царь на царетѣ (Апок. 17, 14; ср. Апос. 6, 15 — 17). Св. Апостоли и тѣ така именно разбирали учението на Господа за войната — като нѣщо неизбѣжно въ живота на народитѣ и затова учили, че държавната власть и нейнитѣ слуги сж назначени отъ самага Бога, заради това, щото чрѣзъ силата да запазватъ спокойствието и безопасността на хората (I Петр. 2, 13; и I Тим. 2, 1). Ето защо, братя, ако църквата разрѣшава войната и я благославя, то тя напълно постѣпва споредъ учението на Иисуса Христа и Неговитѣ Апостоли, признавайки я за нѣщо неизбѣжно и необходимо за запазването

безопасността на гражданитѣ християни; заради това всѣки, който би се отклонилъ, въ случай на нужда, отъ войната — противи се на църквата, а който „църквата не слуша, да бѣде като езичникъ и митаръ“, понеже такъвъ се противи и на самия Духъ Светий, Който живѣе въ църквата и я управлява. — Нека, прочее, се засрамятъ всички онѣзи, които подобно на толстоиститѣ смущаватъ съ своитѣ учения престонародната масса.

— Какъ! сканфузень се обади толстоиста: ний въ разсжденията си само дойдохме до такова заключение; а извѣстно е, че и ний сме също такива. . . . . а не нѣкак-ви измѣнници.

— Да, да! — не измѣнници, се чу пакъ гласа на дѣда Савелича: не е тукъ приказката за нѣкакви измѣнници, а да се признае факта, че въ случай на нужда, не смутове трѣбва да се сѣятъ, а гърди да се излагатъ за защитата на вѣрата, на Царя и честѣта народна! . . . . .

Дѣдо Савеличъ и двѣ още други млади момчета пожелаха да отидатъ на войната като доброволци. Подиръ седемъ мѣсеци единия отъ младитѣ доброволци писалъ писмо на единъ свой съселенинъ: „азъ съмъ, слава Богу, живъ и здравъ, бия се съ японцитѣ и съмъ вече прѣдставенъ отъ командиря за награда. Храбро служи и моя другаръ съселенинъ, но сега лежи въ

болницата раненъ. А обичния дѣдо Савеличъ, Богъ да го прости, споменѣте го въ молитвитѣ си: той положи душата си за своитѣ ближни. Въ нашата, десѣта рота той бѣше старши и два пѣти командува рота, когато ротнитѣ ни биваха избивани отъ японцитѣ.

Така умрѣ дѣдо Савеличъ за чещъта на отечеството си — не на думи, а на дѣло.

Цѣна 10 ст.